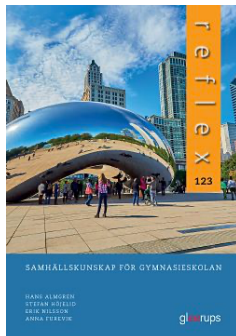

Förberedelse inför prov om ekonomi vecka 6 VT 2023

Vecka 6: februari 2023 (NASA22 7/2 och EK22 8/2)

Saxat ur det centrala innehållet för samhällskunskap 1b

- Samhällsekonomi, till exempel ekonomiska strukturer och flöden i Sverige och internationellt. Försörjning, tillväxt och företagande, resursanvändning och resursfördelning utifrån olika förutsättningar.
- Privatekonomi. Hushållets inkomster, utgifter, tillgångar och skulder. Konsumenträtt samt konsumtion i förhållande till behov och resurser. Hur privatekonomin påverkas av samhällsekonomiska förändringar. Några begrepp: nettolön, bruttolön, disponibel inkomst, amortering, ut- och inlåningsränta.
- Samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder i samband med undersökningar av samhällsfrågor och samhällsförhållanden. Exempel på metoder för att samla in information är intervju, enkät och observation. Exempel på metoder för att bearbeta information är statistiska metoder, samhällsvetenskaplig textanalys, argumentationsanalys.

Kapitel: Samhällets ekonomi & Ekonomisk politik
Sidor i boken: 325–359.

Instuderingsfrågor

1. Vilka är produktionsfaktorerna? (s. 325–326)
2. Vilka är ekonomins aktörer? (s. 330–332)
3. Hur en marknadsekonomi fungerar: (s. 327, 333–338)
 - a. Hur sätts priset på en vara eller tjänst i en marknadsekonomi?
 - b. Hur bestäms vad som produceras och konsumeras i en marknadsekonomi?
 - c. Vilka är marknadsekonomin möjligheter? (fördelar)
 - d. Vilka är hoten mot en fungerande marknadsekonomi?
4. Hur ser den socialistiska kritiken mot den liberala marknadsekonomin? (s. 328–329)
5. I blandekonomier blandas kollektivt ägande (statligt och kommunalt ägande). Varför blanda marknadsekonomi med kollektivt ägande? (s. 329, 340–341)
6. Stabilt penningvärde: (s. 352–354)
 - a. Vilka är orsakerna och konsekvenserna av inflation?
 - b. Vilka är orsakerna och konsekvenserna av deflation?
7. När den stora ekonomiska depressionen slog mot världen under 1930-talet menade många att marknadsekonomin inte fungerade. Hur menade Keynes och andra ekonomer att staten borde agera för att få ekonomin att börja rulla igen? (s. 347–351, 355–359)

8. Vilka är farorna med Keynes efterfrågepolitik? (s. 347–351)
9. Klimathot och miljöförstöring: (Se också avsnittet ur SVT:s [Ekonomibyrån](#))
 - a. Hur kritiserar miljörelsen begreppet tillväxt?
 - b. Beskriv begreppen "nedväxt", grön BNP och cirkulär ekonomi (s. 340–341)

Viktiga begrepp

Marknad, efterfrågan, utbud, BNP per invånare, HDI, nettolön, bruttolön, disponibel inkomst, hushåll, arbetskraft, humankapital, realkapital, råvara, förädling, amortering, ränta, inlåningsränta, utlåningsränta, planhushållning, kollektivt ägande, privat ägande, kapitalism, aktör, kreditinstitut, bank, penningpolitik, finanspolitik, konjunktur, konjunkturpolitik (efterfrågepolitik), bidrag, transfereringar, ekonomi, varor, tjänster, inflation, deflation, hyperinflation, grön BNP, cirkulär ekonomi, jämlikhet, jämställdhet, monopol, oligopol, kartell, egen nytta, fri konkurrens, perfekt konkurrens produktion, konsumtion, frihandel, depression, recession, socioekonomiska faktorer.

Saxat ur kunskapskraven

"Eleven kan analysera samhällsfrågor* och identifierar **flera** orsaker och konsekvenser. I analysen använder eleven **med säkerhet** samhällsvetenskapliga begrepp**, teorier***, modeller**** och metoder **samt värderar dem med nyanserade omdömen**. Eleven diskuterar **utförligt och nyanserat** orsakerna och konsekvenserna samt möjliga lösningar på samhällsfrågorna. Eleven kan ge **nyanserade** argument för sina ståndpunkter och värderar med **nyanserade** omdömen andras ståndpunkter."

*Ekonomi rymmer många angelägna samhällsfrågor, till exempel: Hur ska resurserna fördelas? Hur ska produktionen av varor och tjänster gå till utan att förstöra miljö och påverka klimatet?

**Ekonomi har ett överflöd av begrepp. Se ovan!

*** Flera teorier har presenterats i undervisningen, till exempel är David Ricardos idéer om frihandel och komparativa fördelar en teori som försöker förklara varför frihandel är lönsamt och fördelaktigt för alla parter. En teori visar på samband: till exempel att priset på en vara hänger ihop med utbudet, och en teori förklarar dessutom sambandet. Varför priset påverkas av utbudet.

**** Två exempel på modeller som vi jobbat med är dels utbuds- och efterfrågediagrammet, dels modellen som visar hur pengar/valutor får värde: pengar = produktion. Den senare modellen kan användas för att analysera inflation och deflation, diagrammet kan användas för att analysera priset på en vara eller tjänst.